

Marek Mazurkiewicz

Spotkanie Europejskiej Komisji Praw Człowieka z przedstawicielami Krajowych Rad Adwokackich

Palestra 39/1-2(445-446), 189-192

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

■ Spotkanie Europejskiej Komisji Praw Człowieka z przedstawicielami Krajowych Rad Adwokackich

4 listopada 1994 roku odbyło się w Strasburgu spotkanie Europejskiej Komisji Praw Człowieka z przedstawicielami adwokatów różnych krajów. W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele Rad Adwokackich: Austriackiej, Belgijskiej, Bułgarskiej, Cypryjskiej, Duńskiej, Estońskiej, Fińskiej, Francuskiej, Niemieckiej, Irlandzkiej, Włoskiej, Luksemburskiej, Litewskiej, Holenderskiej, Polskiej, Słowackiej, Słoweńskiej, Hiszpańskiej, Szwajcarskiej, Szwedzkiej oraz Wielkiej Brytanii.

Europejską Komisję Praw Człowieka reprezentowali: Pan Carl Aage Nørgaard – Prezes, i Pan Stefan Trechsel.

Uczestniczyli: Pan Hans Christian Krüger – Sekretarz,

Pan Michele de Salvia – Z-ca Sekretarza,

Pan Kersten Rogge – Sekretarz 2. Izby,

Pan Wolfgang Strasser – główny specjalista-prawnik odpowiedzialny za kontakty zagraniczne,

Pani Sally Dolle – z-ca Sekretarza odpowiedzialnego za przygotowanie sesji.

Ponadto udział wzięli zaproszeni przedstawiciele międzynarodowych organizacji adwokackich. I tak: **Conseil des Barreaux de la Communauté Européenne** reprezentowana była przez Pana Louisa Schlitzta i Pana Michela Welschinger; **Union Internationale des Avocats** reprezentowana przez Pana Alaina Lestourneaud oraz **International Bar Association** reprezentowane przez Pana Petera Michaela Muellera.

Na specjalne zaproszenie Komisji w spotkaniu uczestniczył adwokat z Wielkiej Brytanii dr Andrzej Drzemczewski pracujący w Dyrektoracie Praw Człowieka w Strasburgu.

Polską Adwokatwę reprezentował z-ca Sekretarza Naczelnej Rady Adwokackiej, opiekun Komisji Praw Człowieka z ramienia Naczelnej Rady Adwokackiej, adwokat Marek Mazurkiewicz.

Tematami spotkania były zagadnienia proceduralne związane ze zmianami wprowadzonymi przez protokół 8 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności ze szczególnym uwzględnieniem procedury dotyczącej Izby. (Protokół obowiązuje od 1 stycznia 1990 roku, obecnie wprowadzony w tekst Konwencji. Tekst polski: DzU nr 61 z dnia 10 lipca 1993 roku, pozycja 284).

Dyskutowano nad sposobem określania „słusznego zadośćuczynienia”, sposobu przygotowania rozprawy i możliwości dostępu do orzecznictwa Komisji, Izby i Komitetów. W skład Komisji wchodzi przedstawiciele różnych krajów, odpowiednio do liczby państw członkowskich. W Izbie zasiada siedmiu przedstawicieli, a w Komitecie trzech. Komitet orzeka na zasadzie jednomyślności tylko w zakresie niedopuszczalności lub skreślenia skargi, jeżeli taka decyzja może być powzięta bez przeprowadzenia postępowania dowodowego (artykuł 20 Konwencji).

Spotkanie otworzył Prezes Komisji – Pan Carl Aage Nørgaard, witając serdecznie wszystkich obecnych. Omówił podstawowe problemy związane z rozpatrywaniem skarg i zachowaniem terminu do wystąpienia ze skargą. (Według artykułu 26 Konwencji termin wynosi 6 miesięcy od daty powzięcia ostatniej decyzji po wyczerpaniu wszystkich środków odwoławczych przewidzianych prawem krajowym.) Omówił również podstawowe problemy związane z orzecznictwem, zwracając szczególną uwagę na kwestię decyzji wydawanych przez Komitety w zakresie ich kompetencji, problematykę ustalania słusznego zadośćuczynienia i zagadnienia związane z orzekaniem.

Następnie wywiązała się dyskusja. Zgłoszone zostały wątpliwości, czy orzekanie w Komitetach daje pełną gwarancję obiektywizmu, mała bowiem liczba zasiadających w nich osób (trzy) może uzasadniać podejrzenia o stronniczość. Na ten zarzut odpowiedział Pan Stefan Trechsel, wskazując, że takie niebezpieczeństwo jest praktycznie znikome, Komitet orzeka bowiem na zasadzie jednomyślności, natomiast przy braku jednomyślności sprawa zawsze musi być poddana ocenie Komisji w pełnym składzie. Postawiony został również zarzut, że przy wątpliwościach w interpretacji prawa wewnętrznego opinia *Amicus Curiae*, jeżeli jest bardzo konkretna, może wpływać na obiektywizm orzekania. Pan Stefan Trechsel zauważył, że opinia z natury rzeczy nie może być opinią abstrakcyjną, a przy zachowaniu wszystkich przepisów proceduralnych popełnienie przez Komisję błędów nie jest możliwe. Ponadto osoba skarżąca ma prawo do pomocy prawnej i ustanowienia adwokata, a jeżeli sama nie ma możliwości, może zwrócić się o zapewnienie właściwej pomocy prawnej do Komisji.

Sekretarz, Pan Hans Christian Krüger, podkreślając jako oczywisty fakt, że problemy, o których mówią dyskutanci wymagają rozwiązania, stwierdził, iż takim rozwiązaniem jest stworzenie możliwie najpełniejszej realizacji wszystkich gwarancji procesowych w praktyce. Sprawą podstawową i palącą, która musi być rozwiązana natychmiast, jest konieczność zapewnienia wszystkim skarżącym skutecznej reprezentacji prawnej. Do realizacji tych gwarancji powołana jest adwokatura.

Każdy ze skarżących powinien mieć możliwość zapewnienia reprezentowania swej sprawy przez adwokata z własnego kraju, który zna doskonale przepisy prawa wewnętrznego, a jednocześnie jest przygotowany teoretycznie i praktycznie do występowania przed Europejską Komisją Praw Człowieka i Europejskim Trybunałem w Strasburgu. Komisja i Trybunał winny mieć możliwość bezpośredniego ustanawiania adwokata, jeżeli skarżący sam go nie ustanowił z wyboru. Adwokat ustanowiony przez Komisję lub Trybunał byłby wynagradzany z funduszu Rady Europy otrzymując zwrot kosztów przejazdu, zakwaterowania i wyżywienia. Jest to jedynie słuszne i skuteczne rozwiązanie dające możliwość zachowania w sposób najpełniejszy wszystkich gwarancji procesowych i zasadności merytorycznej.

Adwokat z określonego kraju o dużej wiedzy fachowej z zakresu prawa wewnętrznego, korzystający z pełnej niezawisłości przy wykonywaniu swych obowiązków i porozumiewający się ze skarżącym w języku ojczystym stanowi gwarancję prawidłowego orzekania. W tym celu adwokatury państw zainteresowanych mogą tworzyć listy adwokatów, którzy dobrowolnie zechcą znaleźć się na nich i wziąć na siebie ciężar spraw powierzonych im przez Trybunał i Komisję.

Problem ten wymaga natychmiastowego rozwiązania, w dniu 11 maja 1994 roku bowiem został przyjęty Protokół 11 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności kontynuujący wprowadzanie zmian organizacyjnych w pracy Trybunału w Strasburgu. Zadanie podyktowane jest koniecznością. Rośnie liczba spraw. W 1981 roku wynosiła – 404, w roku 1993 – 2037, a w chwili obecnej liczba spraw zawisłych w Komisji wynosi 2672. Wymagają one, wszystkie bez wyjątku, fachowej reprezentacji adwokackiej.

Adwokat dr Andrzej Drzemczewski zauważył, że rozwiązania zawarte w Protokole 11, wprowadzające istotne zmiany, były dyskutowane i rozważane jako niezbędne już od kilku lat. Konieczne jest skrócenie terminu rozpoznania lub odrzucenia skargi. Konieczne jest też zapewnienie wszystkich gwarancji procesowych, w tym gwarancji adwokackiej pomocy prawnej, gdyż Protokół ten musi być przyjęty przez wszystkie państwa członkowskie do końca 1995 roku stosownie do treści artykułu 4 tego protokołu.

Spotkanie z dnia 4 listopada 1994 roku otwiera nowe pole działania dla Adwokatury Polskiej i jej integracji z adwokatami państw europejskich, stwarzając bezpośrednią możliwość występowania przed Komisją i Trybunałem w Strasburgu. Inicjatywa stworzenia przez Komisję Praw Człowieka przy Naczelnej Radzie Adwokackiej listy adwokatów występujących przed Komisją i Trybunałem w Strasburgu spotkała się z wielkim uznaniem ze strony Sekretarza, Pana Hansa Christiana Krügera, który latem ub.r. odwiedził Polskę i na spotkaniu

w Naczelnej Radzie Adwokackiej złożył propozycję utworzenia takiej listy. Adwokatura Polska jako pierwsza w tej części Europy realizuje te uzgodnienia.

Należy wyrazić szczególną wdzięczność i uznanie oraz złożyć gorące podziękowania Przewodniczącemu Komisji Praw Człowieka przy Naczelnej Radzie Adwokackiej Adwokatowi Markowi Antoniemu Nowickiemu, orzekającemu ostatnio w Strasburgu. Wyłącznie dzięki jego staraniom, licznym publikacjom, popularyzacji orzecznictwa Trybunału i Komisji, a przede wszystkim nieocenionemu zaangażowaniu serca i umysłu, Adwokatura Polska jest w chwili obecnej dobrze przygotowana do czynnego udziału w wystąpieniach przed Trybunałem i Komisją w Strasburgu.

Marek Mazurkiewicz